

D43 1978

1978, 28. únor, Praha. – Sdělení o policejní akci a uvěznění tří signatářů Charty 77 v souvislosti s událostmi na plesu železničářů v Praze

28. ledna 1978.

Počátkem ledna t.r. vznikla mezi ženami z řad signatářů Charty 77 myšlenka jít na ples.¹ Nápad se rozšířil v rodinách signatářů a mezi přáteli a nebylo v něm nic jiného než chuť jít se pobavit ve společnosti lidí, kteří spolu prožili těžký rok. Náhodně byl vybrán ples železničářů, který se měl konat 28. ledna v Kulturním domě dopravy a spojů na Vinohradech. Celkový počet zájemců o ples ani počet účastníků není přesně znám. Úmysl nebyl utajován a příprava spočívala jen v tom, že některé ženy si pořídily šaty. Pro některé z nich měl to být první ples.

Jak se termín blížil a k úmyslu se připojovali další lidé, vznikla obava, že ples přitáhne pozornost jiných míst, obvykle špatně informovaných. Objevily se výstražné anonymní dopisy. V jednom z nich se pravilo, že záměr bavit se společně tímto způsobem odporuje ideji Charty 77, zvláště když se blíží výročí smrti prof. Patočky.² Nemyslíme si, že tyto anonymní dopisy pocházejí z řad signatářů či přátel Charty 77. Je pravda, že poměry nás všechny už naučily zkoumat své přirozené jednání i z absurdního pohledu, proto si umíme představit i přátelsky míněnou otázku: „A proč jste museli jít na ples společně?“ Odmítající absurditu, odpovídáme přirozeně: „A proč bychom nešli?“

Obrazem nenormálních poměrů je právě to, co z plesu udělaly orgány Státní i Veřejné bezpečnosti. Nebylo v silách účastníků plesu vyvolat takové pohoršení, jaké zorganizovaly tzv. „realizační skupiny“ těchto orgánů. Dne 28. ledna 1978 se znovu prokázalo, že policejní moc má zřejmě volnou ruku užít i velmi surových způsobů k udržení politické segregace, která má jít do nejmenších detailů společenského života. Vlastně nám všem, železničářům i neželezničářům, bylo policejně připomenuto, že není důvodu k plesání.

Kdo se zmíněného večera blížil k budově ÚKDŽ, viděl v okolních ulicích auta a hlídky VB i StB. U vstupu do budovy stáli pořadatelé, kteří pouhým pohledem a kupodivu většinou správně rozpoznávali signatáře Charty 77, odebírali jim vstupenky, vraceli jim vstupné a odmítali je vpustit s odůvodněním, že prý si to železničáři nepřejí. Na ples se tak dostalo jen několik signatářů, kteří přišli buď dřív, nebo hodně později. Ukázalo se, že zahájení plesu bylo o hodinu uspíšeno, o čemž byli interně vyrozuměni zaměstnanci pořádající organizace železničářů, takže vyhledávání signatářů bylo snadnější. Také návštěvníci, kteří byli v uplynulém roce na nějakém výslechu, poznávali mezi pořadateli své vyšetřovatele.

Po 20. hodině se v předsáli shromáždil už větší počet lidí, kteří nesměli do sálu. Proti nim stála řada dvaceti až třiceti mužů, z nichž jen někteří měli pořadatelské pásky. Na povel jednoho z nich – „Příslušníci vpřed!“ – vykročili a s hrubými nadávkami začali lidi bít, kopat a vytlačovat z budovy. Nikdo z napadených nekladl krom slovního ohražení odpor. Přesto skupiny těchto „pořadatelů“ pronásledovaly některé osoby až na ulici. Bity byly hlavně ženy a mládež.

Došlo také ke zranění. Pavel Kohout po ráně do hlavy utrpěl otřes mozku a upadl na zem. Dr. Daňa Horáková byla zraněna na páteři. Obě rány byly vedeny zezadu. Kohoutův pád chtěli „pořadatelé“ svést na to, že prý je opilý, proto se Pavel Kohout po ošetření na pohotovosti dal odvézt na záchytku a nechal si preventivně odebrat krev. Dr. Daňa Horáková, když byla napadena civilistou, požádala přítomného příslušníka VB, aby jej zjistil. Ten to chtěl udělat, ale ostatní civilisté mu to fyzicky znemožnili.

Příslušníci VB v uniformách po celou dobu jenom přihlíželi k násilnostem nebo na výzvu mužů v civilu zasahovali proti návštěvníkům plesu. Jeden příslušník VB legitimoval takto Otku Bednářovou a dal ji odvést. Nato se několik jejích přátel nabídlo za svědky, že se ničeho nedopustila. Příslušník VB jejich svědectví odmítal přijmout s odůvodněním, že to může být vykonáno jenom v místnostech oddělení VB. Když tam přišli, jednalo se s nimi jako se zadrženými a nesměli opustit budovu.

Při těchto událostech byli zadrženi Pavel Landovský, Václav Havel a Jaroslav Kukal. Na všechny tři byla uvalena vazba a jsou tedy už měsíc ve vězení,³ Svědkové událostí se shodují v tom, že nikdo z nich se nedopustil ničeho, co by dávalo k takovému zákroku podnět. Václav Havel dokonce požádal, aby směl jít s Pavlem Landovským a svědčit mu, a teprve v prostorách Bezpečnosti se ze svědka změnil v zadrženého a pak v obviněného. Zvláštní je případ dělníka Jaroslava Kukala. Při výměně vstupenek za peníze požádal ho jeden z pořadatelů, aby se legitimoval, vzal jeho občanský průkaz, roztrhl jej a pak ho s odůvodněním, že jej má poškozený, nechal odvést.

V těchto třech případech se vede prokurátorské vyšetřování, které jeví určité stopy objektivit, proto nechceme předbíhat s konečným úsudkem. Jisté ovšem je, že už zase jsou tři lidé nevině ve vězení. Proto se ustavil výbor pro osvobození těchto lidí. Vzal si za úkol shromáždit svědectví o průběhu plesových událostí, vypracovat zprávu a předložit ji odpovědným úřadům i veřejnosti.

Charta 77 vznikla s cílem upozorňovat na případy porušování zákonů a omezování občanských a lidských práv. Nemá sama možnost zařadit jejich dodržování. Případů, které si zasluhují kritiky a nápravy je tolik, že nikdo z nás nepotřebuje uměle k nim vytvářet nové. Proto nevyhledáváme srážky s Bezpečností. Ale můžeme také, jen abychom vyhověli zvláštním přáním Bezpečnosti, sami si vstřícně zapovídat i tak prosté přání, jakým bylo přání zatančit si na veřejně oznamném plese.

Signatáři Charty 77 se neřídí žádnými organizačními pravidly či pokyny. Mohou jako jednotlivci nebo ve skupinách zaujímat vlastní a velice rozličné postoje ke své životní situaci a reagovat různě na události. Je úkolem lidí, kteří na sebe strhli monopolní odpovědnost za celý život společnosti, aby pracovali k poměrům, v nichž bude každý občan mít možnost konstruktivně užít svých schopností a sil, vzdělávat se i bavit.

prof. dr. Jiří Hájek, DrSc., Marta Kubišová, dr. Ladislav Hejránek

mluvčí Charty 77

^ čsds, sb. Charta 77 (archiv j. Hájka). – Strojopis, průpis.

1 Viz D41 (3. 2. 1978).

2 Pod názvem Qui [sic] bono se k účasti na plesu vyjádřili anonymní „stoupenci základního Prohlášení Charty 77“: Signatářv boji za lidská práva nemá co ztratit, v tom je jeho síla. S touto silou však nelze plýtvat, nelze za ni skrývat své osobní zájmy. Chceme připomenout těm, kteří necítí naši snahu o čistotu vlastních řad, těm, kteří ve svém zájmu de facto poškozují zájmy nás všech, malý detail. Všechna významnější česká hnutí, která pro český národ něco znamenala, skončila neslavně svůj rozlet na dnes už tradiční spolkaření a podivnou mentalitu tohoto historií tak těžce zkoušeného národa. Tyto myšlenky a vědomí nebezpečí vyplývajícího z těchto faktů, nebo lépe množství syndromů indikujících toto nebezpečí, nás vedlo k úvaze, zda je naším cílem vytvořit postupně z Charty 77 nejen cestovní kancelář, jak se už stalo, ale nyní i zábavní podnik. Po plesu Květů přicházíme s plesem Char ty 77. Je i toto forma boje za lidská práva a svobody, za to, abychom mohli zaujmout svá místa v zaměstnání, abychom mohli poslat své děti na vysoké školy, abychom dosáhli naplnění základního Prohlášení Char ty 77 z ledna 1977? Pochybnosti se nás zmocňují stále s rostoucí silou. Nebo je to snad svědomí a snaha zachovat věrnost odkazu prof. Jana Patočky. Qui [sic] bono?“ ČSDS, sb. Char ta (archiv D. Vaněčkové).

3 Všichni tři byli 13. března 1978 propuštěni z vazby. Den poté vydali zprávu o zadržení a o průběhu vyšetřování a poděkovali Výboru pro propuštění V. Havla, P. Landovského a J. Kukala. *Informace o Chartě*, roč. 1 (1978), č. 4, s. 3. 31. března vydal Výbor informace o dalších obviněních, zejména proti P. Landovskému. *Informace o Chartě*, roč. 1 (1978), č. 5, s. 10.